

**Informatīvais ziņojums
par Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 8. maija direktīvas
2003/30/EK 4. panta 1. punkta
dotā uzdevuma izpildi 2007. gadā**

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 8. maija direktīvu 2003/30/EK par biodegvielas un citu atjaunojamo veidu degvielas izmantošanas veicināšanu transportā (turpmāk – direktīva 2003/30/EK) 4.panta 1.punktu dalībvalstis katru gadu līdz 1.jūlijam iesniedz Komisijai ziņojumu par pasākumiem, kas īstenoti, lai veicinātu biodegvielu vai citu atjaunojamo veidu degvielu izmantošanu ar nolūku aizstāt dīzeļdegvielu un benzīnu transporta vajadzībām, valsts resursiem, kas piešķirti, lai iegūtu biomasu enerģijas ražošanai citām nozarēm, izņemot transportu, un tirgū laistās transporta degvielas kopējo apjomu un tīru biodegvielu vai biodegvielu maisījumu, kā arī citu atjaunojamo veidu degvielu daudzumu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa protokollēmuma Nr.24 40.§ 2.punktu Ekonomikas ministrija ir noteikta par atbildīgo institūciju Biodegvielas likuma īstenošanā.

**1. Biodegvielu vai citu atjaunojamo veidu degvielu
izmantošanas veicināšanas pasākumi**

Latvijā kopš 2005.gada 15.aprīļa ir spēkā Biodegvielas likums, kura mērķis ir veicināt biodegvielas apriti, tādējādi atbalstot videi draudzīgu, pieejamu drošu, atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

2007. gada 2. februārī ir apstiprināts Ministru kabineta rīkojums Nr.100 „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 11.oktobra rīkojumā Nr.783 "Par Biodegvielas attīstības konsultatīvo padomi". Savukārt, 2007. gada 20. martā ir apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.187 „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 10.oktobra noteikumos Nr.830 "Biodegvielas attīstības konsultatīvās padomes nolikums"”.

Biodegvielas attīstības konsultatīvās padomes (turpmāk - Padomes) mērķis ir koordinēt Biodegvielas likuma īstenošanā iesaistīto institūciju darbu. Padomes funkcijas ir sekmēt vienotas valsts politikas izstrādi un īstenošanu biodegvielas nozarē, piedalīties Eiropas Savienības un valsts biodegvielas politikas veidošanā un īstenošanā, piedalīties nacionālo interešu noteikšanā attiecībā uz Eiropas Savienības tiesību aktu projektiem biodegvielas jomā un veicināt biodegvielas nozares attīstību un Latvijas uzņēmēju konkurētspēju starptautiskajā tirgū.

Augstāk minētās Padomes uzdevums ir analizēt biodegvielas nozares stāvokli valstī, izstrādāt ieteikumus par biodegvielas nozares attīstību, sagatavot priekšlikumus par nepieciešamajiem normatīvajiem aktiem biodegvielas nozarē, nepieciešamības gadījumā sniegt atzinumus par attiecīgajiem normatīvo aktu

projektiem un analizēt biodegvielas nozares attīstības politikas dokumentus, un paust viedokli par tiem.

Lai veicinātu biodegvielas izmantošanu un pielietošanu, ir apstiprināti 2007.gada 24.jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr.515 „Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 18.oktobra noteikumos Nr.772 „Noteikumi par biodegvielas kvalitātes prasībām, atbilstības novērtēšanu, tirgus uzraudzību un patērētāju informēšanu”” (turpmāk – noteikumi Nr.515). Ar noteikumiem Nr.515 ir apstiprinātas biodegvielas kvalitātes prasības, atbilstības novērtēšana, tirgus uzraudzība un patērētāju informēšanas kārtība sekojošiem biodegvielu un to maisījumu veidiem:

- tīrai rapša sēklu eļļai un citām no eļļas augiem iegūtajām tīrām nerafinētām vai rafinētām augu eļļām, kas kā degviela ir piemērotas izmantošanai noteiktu veidu iekšdedzes dzinējos;
- svinu nesaturošam benzīnam, kuram pievienots dehidratēts (ar spirta saturu vismaz 99,5 tilpumprocenti) bioetanols, ja absolūtā spirta saturs ir 85 tilpumprocenti no kopējā šīs degvielas daudzuma (turpmāk – E85);
- biogāzi.

Lai veicinātu enerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem, Eiropas Savienībā ir izveidota atbalsta shēma, kas paredz atbalsta maksājumu lauksaimniekiem, kuri audzē kultūraugus ar augstu enerģētisko vērtību. Šo atbalstu enerģētisko kultūraugu audzētājiem ir iespējams saņemt papildus esošajiem platību maksājumiem. Latvijas enerģētisko kultūraugu atbalsta shēmas īstenošanu nosaka 2007.gada 17.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.269 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmā ietvaros” un 2007.gada 6.novembra Ministru kabineta noteikumi Nr.746 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga Eiropas Savienības atbalstu par kultūraugiem ar augstu enerģētisko vērtību”. 2007.gada 15.maijā enerģētisko kultūraugu atbalstam tika saņemti pieteikumi par 57 000 ha, bet uz 2007.gada oktobri tie samazinājās līdz 49 000 ha. Pilnais maksājums no 2007.gada bija 45 EUR/ha, taču šim maksājumam deklarētās enerģētisko kultūraugu platības Eiropa pārsniedza atbalstam garantētās platības (2 milj. ha) un līdz ar to atbalsta likme par hektāru tika samazināta par 30% - līdz 31,65 EUR/ha.

Likumā “Par valsts budžetu 2007.gadam” Zemkopības ministrijas budžeta apakšprogrammā 21.06.00 “Atbalsts biodegvielas ražošanas veicināšanai” tika paredzēti un pilnībā izmaksāti līdzekļi 3 719 880 latu apmērā valsts atbalstam ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai.

Turklāt, lai veicinātu biodegvielas ražošanu un tās pārdošanu Latvijā, 2007.gadā tika izstrādāti un pieņemti vairāki grozījumi normatīvajos aktos akcīzes nodokļu jomā, kas attiecas uz biodegvielas ražošanu un apriti.

Lai neradītu pārrīcējam piemērošanu, ar 2007.gada 1.janvāri stājās spēkā precizētā norma likumā “Par akcīzes nodokli” par akcīzes nodokļa atmaksu

lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, kas paredz, ka akcīzes nodokli atmaksā ne tikai par dzeļdegvielu, bet arī par dzeļdegvielu, kura satur rapšu sēklu eļļu vai no rapšu sēklu eļļas iegūtu biodzeļdegvielu. Šajā sakarā tika izstrādāti un pieņemti Ministru kabineta 2007.gada 7.augusta noteikumi Nr.528 "Kārtība, kādā lauksaimniecības ražotājiem atmaksā akcīzes nodokli par dzeļdegvielu (gāzeļļu) un dzeļdegvielu (gāzeļļu), kurai ir pievienota rapšu sēklu eļļa vai no rapšu sēklu eļļas iegūta biodzeļdegviela".

Ar 2007.gada 1.jūliju spēkā likuma "Par akcīzes nodokli" noteiktā norma par samazinātas akcīzes nodokļa likmes piemērošanu bezsvina benzīnam, kuram ir pievienots etilspirts, kas iegūts no lauksaimniecības izejvielām un ir dehidratēts (vismaz 99,5 tilpumprocenti), un tas veido 85,0 tilpumprocentus no kopējā produktu daudzuma.

2007.gada 8.novembrī Latvijas Republikas Saeima tika pieņemti grozījumi likumā "Par akcīzes nodokli". Saskaņā ar pieņemtajiem grozījumiem, ja svinu nesaturošam benzīnam, tādēļ aizstājproduktiem un komponentiem ir pievienots etilspirts, kas iegūts no lauksaimniecības izejvielām un ir dehidratēts (ar spirta saturu vismaz 99,5 tilpumprocenti), tad attiecīgajiem produktiem (par 1000 litriem) noteikto likmi proporcionāli samazina atbilstoši absolūtā etilspirta daudzumam, ja absolūtā spirta saturs veido no 70 līdz 95 tilpumprocentiem no kopējā produktu daudzuma. Tādēļ veido ir radīta iespēja vēl vairāk un plašāk izmantot benzīna un etilspirta sajaukuma veidus. Minētā norma spēkā ar 2008.gada 1.janvāri un aizstāj šajā likumā noteikto normu par samazinātas akcīzes nodokļa likmes piemērošanu bezsvina benzīna un etilspirta sajaukumam, kura sastāvā ir 85% etilspirta.

Ir izstrādāta „Biogāzes ražošanas un izmantošanas attīstības programma 2007.-2011. gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta 2007. gada 14. jūnija rīkojumu Nr.371). Viens no programmas apakšmērkiem ir: „Veicināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu tautsaimniecībā, t.sk. transporta sektorā, tādējādi samazinot atkarību no fosilajiem enerģijas avotiem.”

Pēc Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas pasākuma 2007.gadā tika veikti sekojoši pasākumi:

- **"Latvijas iespēju izvērtējums sasniegt 10% biodegvielas patēriņu no kopējās degvielas patēriņa transportam līdz 2020. gadam"** – pasākumu izstrādāja SIA „Baltijas Konsultācijas”. Pasākums ir izvērtējis Latvijas iespējas paaugstināt biodegvielas izmantošanu transportā līdz 10% apmērā 2020. gadā un izstrādāti priekšlikumi biodegvielas patēriņa veicināšanai, kā arī ir apskatīti sekojoši biodegvielas un fosilās degvielas maisījumu veidi:

- ū dzeļdegviela (gāzeļļa), kurai pievienota biodzeļdegviela 5 tilpumprocentu apjomā no kopējā galaprodukta daudzuma (turpmāk - B5);

- ū dzeļdegviela (gāzeļļa), kurai pievienota biodzeļdegviela 30 tilpumprocentu apjomā no kopējā galaprodukta daudzuma (turpmāk - B30);

- ū biodzeļdegviela (turpmāk - B100);

ū svinu nesaturošu benzēns, kuram pievienots dehidratēts (ar spirta saturu vismaz 99,5 tilpumprocenti) bioetānols, ja absolūtā spirta saturs ir 5 tilpumprocenti no kopējā produktu daudzuma (turpmāk - E5);

ū E85;

- **„Biogāzes iespējas un tās kā transportlīdzekļu degvielas**

izmantošana” – pētījumu izstrādāja Latvijas Lauksaimniecības universitātes Ekonomikas katedras vadošais pētnieks Dr.habil.oec. Arnis Kalniņš. Šajā pētījumā ir izpētītas iespējas paplašināt biogāzes pielietojanu transportā, ekonomiski izvērtētas biogāzes pašbas un sniegta informācija par valsts pieredzi biogāzes izmantošanā transportlīdzekļos;

- **„Tirgus analīze par biodēzeļģvielas kvalitāti degvielas uzpildes**

stacijās un ražošanas uzņēmumos” - pētījumu izstrādāja A/S „Inspecta Latvia”, ar mērķi noteikt Latvijas ražošanas uzņēmumos saražotās un degvielas uzpildes stacijās pārdotās biodēzeļģvielas kvalitātes novērtējumu un sniegt objektīvu vērtējumu par abu minēto degvielu atbilstību normatīvo aktu prasībām. Pētījumā tiek sniegtas arī atbildes uz jautājumu, kuri biodēzeļģvielas parametri neatbilst standartu prasībām, kāda ir šo parametru ietekme uz patēriņu un vai patēriņam tiek sniegta normatīvajos aktos noteiktā informācija par biodēzeļģvielu.

2. Piešķirtie valsts resursi biomasas iegāšanai enerģijas ražošanai

Lai Latvijā aktīvāk izmantotu biomasu (galvenokārt koksnes izcelsmes) siltuma ražošanai gan individuālajā sektorā, gan centralizētajā siltumapgādē, izmantojot finanšu instrumentus tiek atbalstīti kurināmo konversijas projekti. Projektu īstenošanai atbalsta saņemšanai var pieteikt projektus līdzfinansējuma saņemšanai no Eiropas Savienības strukturfondiem.

Latvijā potenciāli izmantojamais biomasas ieguves avots, kas netiek pilnībā izmantots, ir ciršanas un kokapstrādes procesa radušās atliekas. Paredzams, ka šīs koksnes biomasas daļas izmantošana dotu nozīmīgu ieguldījumu biodeļģvielas pielietojuma palielināšanā. Latvijas mežos pēc cirsmu izstrādes paliek apmēram 15 – 25 % no kopējās izstrādātās koksnes virszemes daļas, kas gadā veido aptuveni 2 – 5 miljonus tonnu kurināmo. Rēķinot, galvenokārt kokrēķinābas uzņēmumi, lai nodrošinātu tehnoloģisko procesu un nepieciešamo siltumapgādi, patērē apmēram 25 % koksnes pārstrādes blakusproduktus (mizas, skaidas, šēļģdas, gabalatlikumi).

Stabilu vietu valsts energobilancē ieņem kurināma koksne, kas ir nozīmīgs kurināmais Latvijā un ko izmanto gan centrālajā, gan vietējā, gan individuālajā siltumapgādē. Koksnes patsvaram enerģijas ražošanā ir tendence pieaugt un 2006. gadā tas sasniedza 30 % primārās enerģijas bilanci. To nodrošina galvenokārt mājģsaimniecību patēriņa patsvars, kas pārsniedz 50 %.

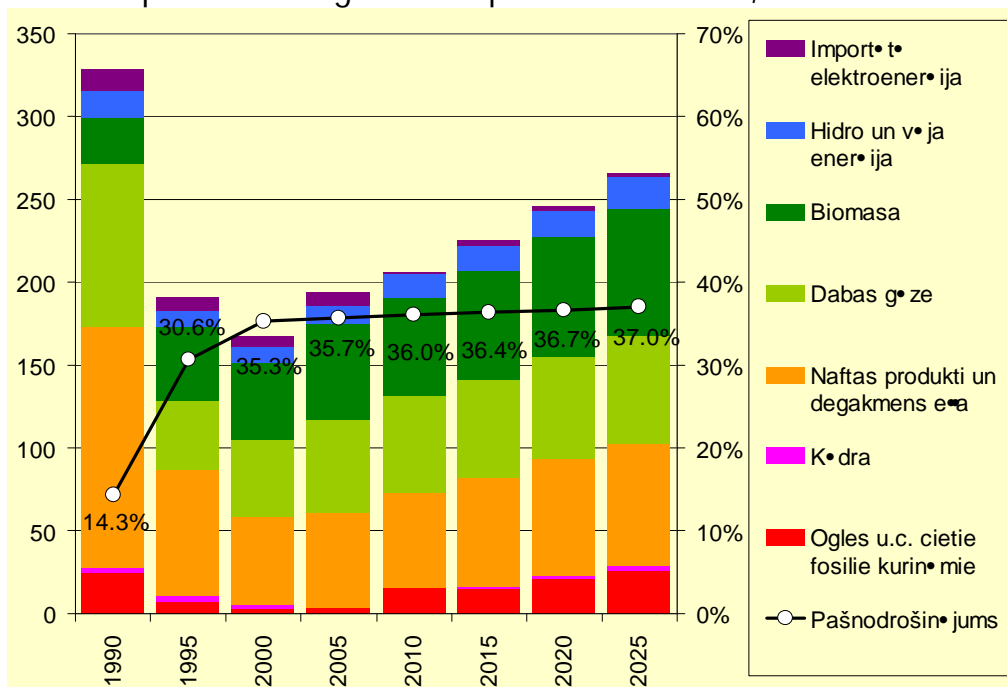
Koksne tiek izmantota ar elektroenerģijas ražošanā. Lai gan Latvijā pašlaik jau darbojas trīs koksnes koģenerācijas iekārtas ar uzstādīto elektrisko jaudu 2 MW, koģenerācijas attīstībai Latvijā ir ievērojams potenciāls.

Kopumā 2006. gadā atjaunojamie energoresursi Latvijas primāro energoresursu bilanci iedala vienu trešo daļu.

Paredzēts, ka ar nākotnē pieaugs atjaunojamo energoresursu izmantošana, saglabājot pašnodrošinājumu primāro energoresursu izmantošanas struktūrā 36-37% līmenī (skatīt 1. grafiku).

1. grafiks

Vēlamā primāro energoresursu patēriņa struktūra, PJ*

*Primāro energoresursu patēriņa struktūra ir ņemta no „Klimata pārmaiņu samazināšanas programmas 2005. - 2010. gadam” enerģijas attīstības scenārija

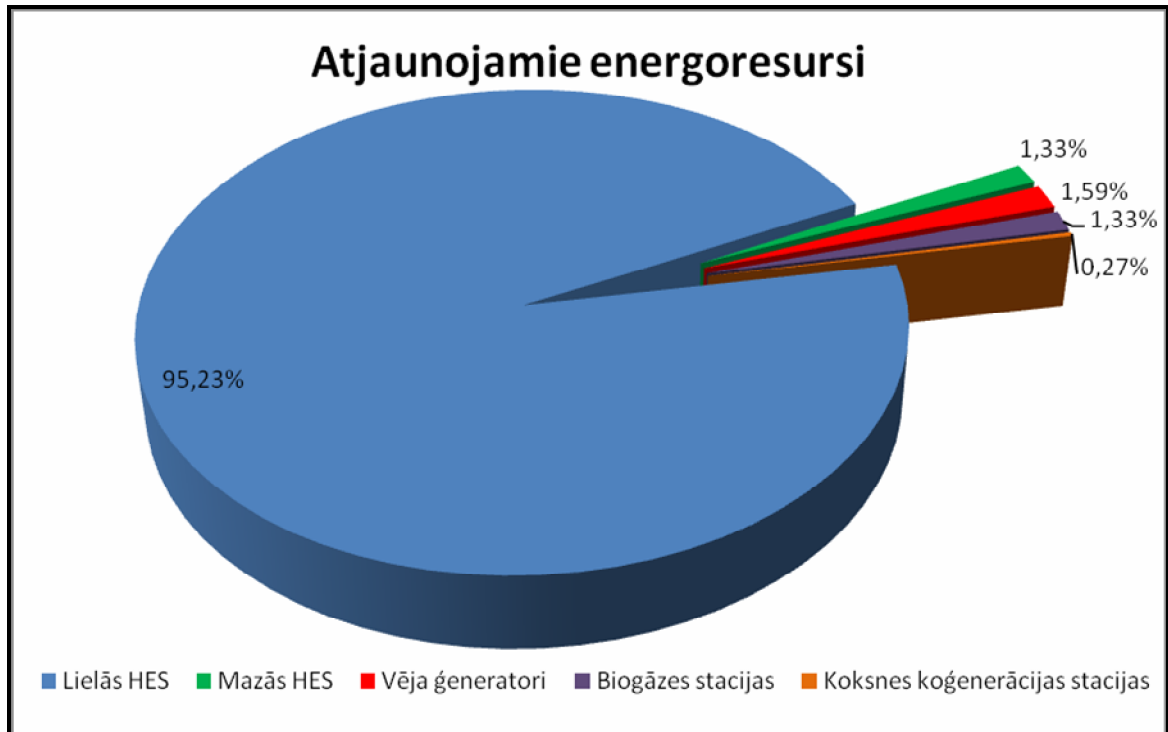
Visvairāk izmantotie atjaunojamo energoresursu veidi Latvijā ir koksne un hidroresursi. Vēja enerģija un biogāze tiek izmantoti ievērojami mazākā apmērā, saules enerģiju šobrīd izmanto ļoti nelielos apjomos pilotprojektu formā.

Atjaunojamo energoresursu daļa kopējā gala enerģijas patēriņā, ņemot vērā atjaunojamo energoresursu daļu elektroenerģijā un centralizētajā siltumenerģijā, sastāda 30,2%.

Latvijā 95,23% no visas šobrīd saražotās elektroenerģijas, kas iegūta izmantojot atjaunojamās energoresursus, iegūta no lielajām hidroelektrostacijām. Mazās hidroelektrostacijas saražoja ap 1,33%, bet vēja ģeneratori, biogāzes stacijas un koksnes koģenerācijas stacijas attiecīgi 1,59%, 1,33% un 0,27% no kopējā saražotās elektroenerģijas apjoma (2. grafiks).

2. grafiks

3. Latvijas tirgū laistā transporta degviela

Latvijā laika periodā no 2007.gada 1.janvāra līdz 2007.gada 31.decembrim tika saražoti un ievesti naftas produkti (degvielas), bioproduktus saturošas degvielas un biodegvielas sekojoši daudzumi (Valsts ieņēmumu dienesta informācija).

1) Naftas produktu (degvielas), bioproduktus saturošas degvielas un biodegvielas brīvam apgrozījumam izlaistais un patērētais apjoms:

1.tabula

Degvielas veids	2007.gads
svinu nesaturošs benzīns (m³)	522 756
dīzeļdegviela (neieskaitot marķēto dīzeļdegvielu) (m³)	900 155
autogāze (m³)	52 047
kopā :	1 474 958
E5 (m³)	7
E85 (m³)	5
B5 (m³)	0
B30 (m³)	0
kopā :	12
B100 (t.sk. ievestā) (m³)	2 203
kopā :	2 203
pavisam kopā :	1 477 173

2) Saražotais biodegvielas un biodegvielu saturošas degvielas apjoms:

2.tabula

Degvielas veids	2007.gads
B100 (m ³)	10 149
E5m ³)	7 812
E85 (m ³)	10
B5 (m ³)	0
B30 (m ³)	0
bioetanols – dehidratēts spirts, kas denaturēts ar benzēnu (t.kst. litri absolūtā alkohola)*	437

3) Biodegvielas apjoms, kas ievests no citām valstīm, izlaists brīvam apgrozījumam un patērēts Latvijā:

3.tabula

Degvielas veids	2007.gads
B100 (m ³)	134

Komersanti pārskatos par akcīzes preču apriti, kurus iesniedz Valsts ieņēmumu dienests, nav deklarējuši, ka no citām valstīm ievestu un izlaistu brīvam apgrozījumam Latvijā degvielu, kas satur bioproduktus.

4) Biodegvielas un biodegvielu saturošas degvielas apjoms, kas izvests uz citām valstīm (t.sk. ievestais):

4.tabula

Degvielas veids	2007.gads
B100 (m ³)	61 224
E5 (m ³)	7 846
bioetanols – dehidratēts spirts, kas denaturēts ar benzēnu (t.kst. litri absolūtā alkohola)*	27

* no tiem bioetanols 413 t.kst. litru absolūtā alkohola apjoms realizēts pievienošanai svinu nesaturošam benzēnam

2007.gadā Latvijā ir saražots dehidratēts spirts (ar spirta saturu vismaz 99,5 tilpumprocenti) 14 323 t.kst. litru absolūtā alkohola apmērā, no kura 13 604 t.kst. litru absolūtā alkohola nosūtīti citām Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Fosilās degvielas patēriņa pieaugums 2007. gadā, salīdzinot ar 2006. gadu, veidoja 18,05% benzēnam un 14,99% dīzeļdegvielai.

2007.gadā Latvijā patērētais biodegvielas daudzums pēc Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) datiem sastāda 0,14% no visa tādēļ benzēna un dīzeļdegvielas kopējās energoietilpības, kas transporta vajadzībām tika laisti

tirg.

3.1. Degvielas tirdzniecības vietas

2007.gadā vairākas Latvijas degvielas uzpildes stacijas tika tirgota E5 un B100 degviela.

No 2007. gada septembra vienā no Latvijas degvielas uzpildes stacijām ir iespējams iegādāties E85 degvielu.

3.2. Esošās situācijas raksturojums biodegvielas ražošanas nozarē Latvijā

2007.gadā rapša sējumu platības bija 99,2 tūkst.ha, savukārt rapša kopražs 2007.gadā pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem sastāda 196,9 tūkst. tonnas.

Izlietoto izejvielu biodegvielas ražošanai kopsavilkums par 2007.gadu

5.tabula

Rādītāji	Mērvienība	Daudzums*
Iepirktais rapša sēklas apjoms	t	13 120,12
Iepirktais graudu apjoms	t	493,57
Iepirkta rapšu eļļa	t	6823,07

* Centrālās statistikas pārvaldes dati

Atbilstoši 2006.gada 18.aprīļa Ministru kabineta noteikumiem Nr. 303 „Kārtība, kādā uzrauga un administratīvi tiešo valsts atbalstu ikgadējā minimāli nepieciešamā biodegvielas daudzuma ražošanai” biodegvielas ražotājiem piešķirts atbalsts par saražoto biodegvielu 2007.gadā šādu apjomā:

6.tabula

Biodegvielas ražotājiem piešķirtais atbalsts par saražoto biodegvielu			
Biodegvielas ražotāja nosaukums	Piešķirtais atbalsts (Ls)	Saražotais biodegvielas apjoms (litri):	
		biodēze-degviela	bioetānols
„Mamas D”	471077,38	3 376 328	-
„Delta Rīga”	926 134,60	4 004 370	-
„Mežrozīte”	816 559,30	4 000 000	-
„Jaunpagasts plus”	3 696 589,87	-	14 166 149
Kopā	5910361,15	11380698	14166149

Saskaņā ar VID sniegto informāciju, 2007.gadā Latvijā tika saražoti 10149000 litru biodēze-degvielas, kas sastāda 40,60% no ikgadējā minimāli nepieciešamā biodēze-degvielas daudzuma.

2007.gadā nepieciešamais bioetanola apjoms bija 21505000 litru bioetanola. Saskaņā ar VID sniegto informāciju, 2007.gadā Latvijā tika saražoti 14323000 litru bioetanola, kas sastāda 66,60% no ikgadējā minimālā nepieciešamā bioetanola daudzuma, turklāt 13604000 litru bioetanola (jeb 94,98% no saražotā bioetanola) ir nosūtīts citām Eiropas Savienības dalībvalstīm.

3.3. Pasākumi, lai sasniegtu tirgā laistā biodegvielu un citu atjaunojamo veidu degvielu minimālā daudzuma kontrolskaitli

Biodegvielas attīstības konsultatīvās padomes sēdē un tās darba grupā par biodegvielas politikas jautājumu risināšanu tiek skatīts jautājums par iespējām Latvijā ieviest obligāto 5% biodegvielas piejaukumu fosilajai dzeģvielai un fosilajam benzīnam.